

Отже, податкову систему країни треба змінювати таким чином, щоб більш враховувались економічні інтереси обох сторін – держави і платників податків, а також усувалась зацікавленість платників в податкових незаконних ухиляннях.

Література:

1. Строїч С. Теорія сплати податків в Україні: вивчаємо Податковий кодекс / С. Строїч // Все про бухгалтерський облік. – 13 грудня 2010. – № 14. – С. 5-12.
2. Ярошенко Ф.О. Реформування податкової системи України в контексті прийняття Податкового кодексу (коментарі до пропозицій Міністерства фінансів України) / Ф.О. Ярошенко // Фінанси України. – 2010. – № 7. – С. 3-21.
3. Луцик А. І. Проблематика та перспективи розвитку специфічного акцизного оподаткування в Україні [Текст] / А. І. Луцик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. : «Економіка». – 2010. – Вип. 15, № 2 (41). – С. 37-44.

Василь Гардубей

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Сидорович О.Ю.

ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Усвідомлення необхідності підвищення національної конкурентоспроможності України в сучасних умовах обумовлює актуальність пошуку шляхів ефективної реалізації державного регулювання соціально-економічних процесів та зовнішньоекономічних зв'язків, особливу роль в якому відіграє податкова політика, що набуває особливого значення в умовах кризи та інтеграційних процесів. За умов прийняття Україною рішення щодо певної моделі інтеграції слід зазначити особливу важливість адаптації податкового законодавства до вимог ЄС, оскільки податки, зокрема непрямі, можуть обмежити вільний рух товарів і послуг в рамках внутрішнього ринку. А отже, неминучими будуть і зміни у податковій системі. Науковий підхід до побудови раціональної системи оподаткування передбачає, по-перше, системність, по-друге, встановлення її основоутворюючої бази і, по-третє, формування правової бази. Основоутворюючою базою побудови податкової системи є обсяг бюджетних видатків, оскільки саме податки є засобом виконання державою своїх функцій.

Проблеми реформування податкової системи країни та забезпечення ефективності податкової політики досліджувались у роботах В. Баришнікова, В. Вишневського, О. Воронкової, О. Долгого, Н. Зикуна, Ю. Іванова, І. Майбурова, А. Соколовської, В. Фесюніна та ін.

У процесі дослідження напрямів змін податкової системи держави необхідно розглядати їх доцільність через призму можливих та наявних наслідків податкових реформ. Незважаючи на різноманітність існуючих у світі податкових систем, існує ряд проблемних питань, які завжди виникають при структурній побудові податкової системи, - це податкове навантаження та реакція економічних суб'єктів на зміни у податковій сфері. В науці та практиці у зв'язку з цим продовжується пошук методичних підходів до обґрунтування доцільності застосування певних інструментів податкового регулювання і дослідження їх впливу на соціально-економічні процеси у країні. Взагалі не існує податкової системи, котра б задовольняла усіх платників податків і державу в цілому одночасно [2].

Сучасні податкові системи країн мають досить складну структуру, яка включає в себе різні види податків. Різновидність форм податків пов'язана з необхідністю врахування розбіжностей у платоспроможності економічних суб'єктів, полегшення психологічної та соціальної напруги від оподаткування в цілому, врахування різноманітності форм доходів, впливу на споживання і нагромадження. Зрозуміти більш глибоко проблеми, що існують у податковій системі та податковій політиці держави, можна не тільки на основі аналізу динаміки її макроекономічних показників, а й за позиціонуванням серед інших країн світу (наприклад, на

основі міжнародного рейтингу глобальної конкурентоспроможності). За результатами міжнародних рейтингів за період 2014–2015 рр. Україна зайняла 84-е місце зі 148 країн за конкурентоспроможністю, а також 145-е і 126-е за обсягом і ефективністю та рівнем оподаткування відповідно [4]. Це підтверджує існуючу думку про наявні проблеми у податковій сфері, що в повній мірі в Україні поки що не вирішені в ході податкової реформи, основними етапами якої стали прийняття Податкового кодексу та реформування системи контролюючих органів у сфері оподаткування. Величезні ризики притаманні й сучасному етапу реформування, особливо зважаючи на загальний занепад економіки окремих регіонів країни та хаотичність самих реформувальних заходів. Відтак, стає очевидним, що при будь-яких змінах у податковій політиці потрібно аналізувати відповідність податкової системи та її потенціалу таким змінам. Також необхідно враховувати умови реалізації подібних перетворень [1]. Так, зокрема, на різних стадіях життєвого циклу економіки можуть застосовуватися принципово відмінні інструменти податкового регулювання, змінюватися пріоритети розвитку, виникати різноманітні відносини й обов'язки країни в міжнародному просторі. Досліджуючи вплив державної податкової політики стратегічного характеру на податкову систему, слід розуміти, що в результаті її реалізації матимемо довгострокові наслідки, в окремих випадках навіть незворотні; при цьому такі дії потребуватимуть значних витрат часу та коштів на перетворення податкової системи держави шляхом її реформування. Види та особливості впливу податково-бюджетних факторів на конкурентоспроможність регіону в умовах інтеграції Як правило, потреба у податкових реформах виникає як реакція на нові потреби соціально-економічного розвитку та нового курсу податкової політики держави. Зважаючи на це, логічним буде проводити таку політику виважено, послідовно, з урахуванням особливостей еволюції податкової системи певної держави. Якщо ж аналізувати вплив тактичної податкової політики, то її наслідком будуть точкові зміни окремих елементів податкової системи, які спрямовані на поліпшення останньої. Тож очевидно, що ефективною така політика буде за умов її підпорядкованості і несуперечності стратегічним рішенням [3].

Через затяжну кризу та неефективний посткризовий період, характерними рисами яких був істотний спад виробництва ВВП і національного доходу при загальному падінні обсягу товарної продукції і послуг, деформуючий вплив інфляційних процесів на грошовий і кредитний обіг, стрімке соціальне розшарування населення та посилення соціальної напруги, податкова система має набути стабільності і зняти багато протиріч та складностей при побудові податкових відносин. При виборі напрямів реформування податкової системи завжди проблемним залишається питання визначення чіткої концепції побудови системи оподаткування. Це стосується співвідношення підсистем оподаткування юридичних і фізичних осіб, складу податків, співвідношення прямих і непрямих податків, визначення об'єктів оподаткування і джерел сплати податків, рівня податкових ставок і принципів їх диференціації, напрямів та умов надання податкових пільг. Особливої уваги потребують процеси оцінювання доцільності та ефективності впроваджуваних змін, як з боку теоретичних концепцій, так і практики.

Література:

1. Луніна І. О. Мінімізація впливу фінансової кризи на бюджет України / І. О. Луніна, В.В. Баліцька // Фінанси України. – 2008. – № 12. – С. 22–32.
2. Податкова політика України: стан, проблеми, перспективи.: монографія / П.В.Мельник, Л.Л.Тарангул, З.С. Варналій / за ред. д.е.н. З.С.Варналія. –К.: Знання України, 2014. – 675 с.
3. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій : навч. посіб. / під ред. Іванова Ю.Б., Майбурова І.А. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2010. – 492 с.
4. Програма інтеграції України до Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0001100-00>.